

ป.ร.๑๑๓

ความคาดหวังที่มีต่อสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
โรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช

พระปลัดประสิทธิ์ สังข์สม

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา
ปีการศึกษา 2546

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช

ISBN 974 - 316 - 244 - 5

**THE EXPECTATION TO THE ESSENCE OF THE BUDDHIST SUBJECT
OF STUDENTS IN THE UPPER SECONDARY LEVEL OF THE BASIC
EDUCATIONAL CURRICULUM IN LEADING SCHOOL AND SCHOOLS
IN DEPARTMENT OF ELEMENTARY EDUCATION
IN NAKHON SI THAMMARAT**

PHRAPALAD PRASIT SANGSOM

**Presented in Partial Fulfillment of the Requirement for the Master of Arts
(Social Sciences for Development) Graduate School,
Rajabhat Institute Nakhon Si Thammarat
Academic Year 2003**

ISBN 974 – 316 – 244 – 5

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ความคาดหวังที่มีต่อสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนาของนักเรียนระดับ
มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตร
การศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช

ผู้วิจัย

พระปลัดประสิทธิ์ สังข์สม

สาขา

สังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา

คณะกรรมการควบคุม

 ..... ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไมตรี จันทรา)

 ..... กรรมการ

(อาจารย์มนัส สุขสวัสดิ์)

 ..... กรรมการ

(อาจารย์มณฑารัตน์ ชูพินิจ)

คณะกรรมการสอบ

 ..... ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไมตรี จันทรา)

 ..... กรรมการ

(อาจารย์มนัส สุขสวัสดิ์)

 ..... กรรมการ

(อาจารย์มณฑารัตน์ ชูพินิจ)

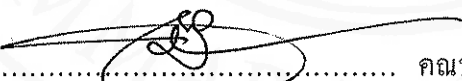
 ..... กรรมการ

(ดร.พระกัณฑ์กมล หนูทองแก้ว)

 ..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์วิมล คำศรี)

บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา

 ..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์วิมล คำศรี)

วันที่ 31 เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2546

บทคัดย่อ

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ความคาดหวังที่มีต่อสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช

ผู้วิจัย

พระปลัดประสิทธิ์ สังข์สม

สาขา

สังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา

ประธานกรรมการที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไมตรี จันทรา

กรรมการที่ปรึกษา

อาจารย์มนัส สุขสวัสดิ์

อาจารย์มณฑารัตน์ ชูพินิจ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาความคาดหวังของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีต่อสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา โรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช และเพื่อเปรียบเทียบความคาดหวังของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีต่อสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา โรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านหลักสูตร ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านพฤติกรรมของครูผู้สอน และด้านการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถาม ไปให้นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวนทั้งสิ้น 821 ฉบับ ได้รับแบบสอบถามคืนมาทั้งหมด และนำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for window (statistical package for the social sciences/for window) โดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบค่าเอฟ (F-test)

ผลการวิจัยพบว่า

1. นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ และตั้งบ้านเรือนอยู่ในเขตนอกเมือง/เทศบาล มีความคาดหวังต่อสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา โดยภาพรวมอยู่ใน “ระดับมาก” โดยมีความคาดหวังแต่ละด้านดังนี้

1.1 ด้านหลักสูตร พบว่า วิชาพระพุทธศาสนาเป็นวิชาทำให้ประพัตติคนเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดี และปฏิบัติหน้าที่ของชาวพุทธได้อย่างถูกต้องเหมาะสมมากที่สุด รองลงมา เมื่อเรียนสาระพระพุทธศาสนาแล้ว สามารถนำสาระพระพุทธศาสนาไปพัฒนาตนเองและสังคมให้อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

1.2 ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน พบว่า นักเรียนมีความคาดหวังว่า กิจกรรมการเรียนการสอน ควรมีเกม นิทานชาดก ข่าว เหตุการณ์หรือกรณีตัวอย่างสอดแทรกใน บทเรียน มากที่สุด รองลงมา ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเหมาะสมกับเวลาเรียนและวัยของนักเรียน

1.3 ด้านพฤติกรรมการสอนของครูผู้สอน พบว่า นักเรียนมีความคาดหวังว่า ครูผู้สอน ควรปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ควบคุมอารมณ์ นำเคารพยกย่องมากที่สุด รองลงมา ครูผู้สอนต้องมีบุคลิกภาพดี น่าเลื่อมใส อุดมคติ เต็มใจสอน

1.4 ด้านการนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน พบว่า นักเรียนมีความคาดหวังว่า เมื่อเรียนพระพุทธศาสนาแล้ว ทำให้เป็นคนยอมรับความคิดเห็นของคนอื่นมากขึ้น มากที่สุด รองลงมา ทำให้นักเรียนมีความเมตตา กรุณา เอื้ออาทร และเป็นที่พักพิงของเพื่อนได้

2. เปรียบเทียบระดับความคาดหวังของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีต่อสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา โรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช

2.1 ความคาดหวังของนักเรียนกลุ่มโรงเรียนต่างกัน โดยภาพรวมจะไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านหลักสูตรมีความคาดหวังแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 ความคาดหวังของนักเรียนระหว่างกลุ่มที่นับถือศาสนาต่างกัน มีความคาดหวังไม่แตกต่างกัน

2.3 ความคาดหวังของนักเรียนที่ได้ระดับผลการเรียนเฉลี่ยชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ต่างกัน มีความคาดหวังแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.4 ความคาดหวังของนักเรียน ที่ตั้งบ้านเรือนอยู่อาศัยแตกต่างกันมีความคาดหวังไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านหลักสูตร มีความคาดหวังแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

ABSTRACT

The Title	The Expectation to the Essence of the Buddhist Subject of Students in the Upper Secondary Level of the Basic Educational Curriculum in the Pilot Schools and the Network Schools in the Department of Elementary Education in Nakhon Si Thammarat
The Author	Pharapalad Prasit Sangsom
Program	Social Sciences for Development
Thesis Chairman	Assistant Professor Dr.Mitree Jantra
Thesis Advisors	Mr.Manat Suksawatdi Miss Montharat Choopinit

The main purpose of this research was to study the expectation of upper secondary students to studying Buddhism in the pilot schools and some schools in the network of basic education curriculum, Department of General Education, Nakhon Si Thammarat. In addition, it was also aimed to compare the expectation in the following aspects : the use of basic education curriculum ; teaching and learning activities' behavior ; and its application in their answers to the researcher. The data were analyzed through the computer program SPSS for window statistical package for social sciences/for window. The statistics used were percentage, mean ($\bar{X}$), standard deviation ($S.D.$), t -test and F -test.

The results of the research were :

1. Most of the students were female, Buddhist, residing outside the municipal area, Overall, they expected to learn about the essence of the Buddhism at a high level with the following individual aspect :

1.1 According to the curriculum, it was found that the Buddhist subject encouraged students to be good Buddhists, and good citizens. Moreover, The essence in Buddhism can help them develop themselves to live happily in their society.

1.2 According to the teaching and learning activities, students would like to have some games, Buddhist fables, and most of all, examples from the real events. The teaching and learning activities should be appropriate to school schedule, and students' ages.

1.3 According to the teachers' behavior, students would like to learn with the teachers who practice themselves to be good examples, with good human relationship, good temper, good appearance and high experience in teaching.

1.4 In carrying out their daily lives, students should be ready to accept other people's opinion and they should be kind, helpful and generous.

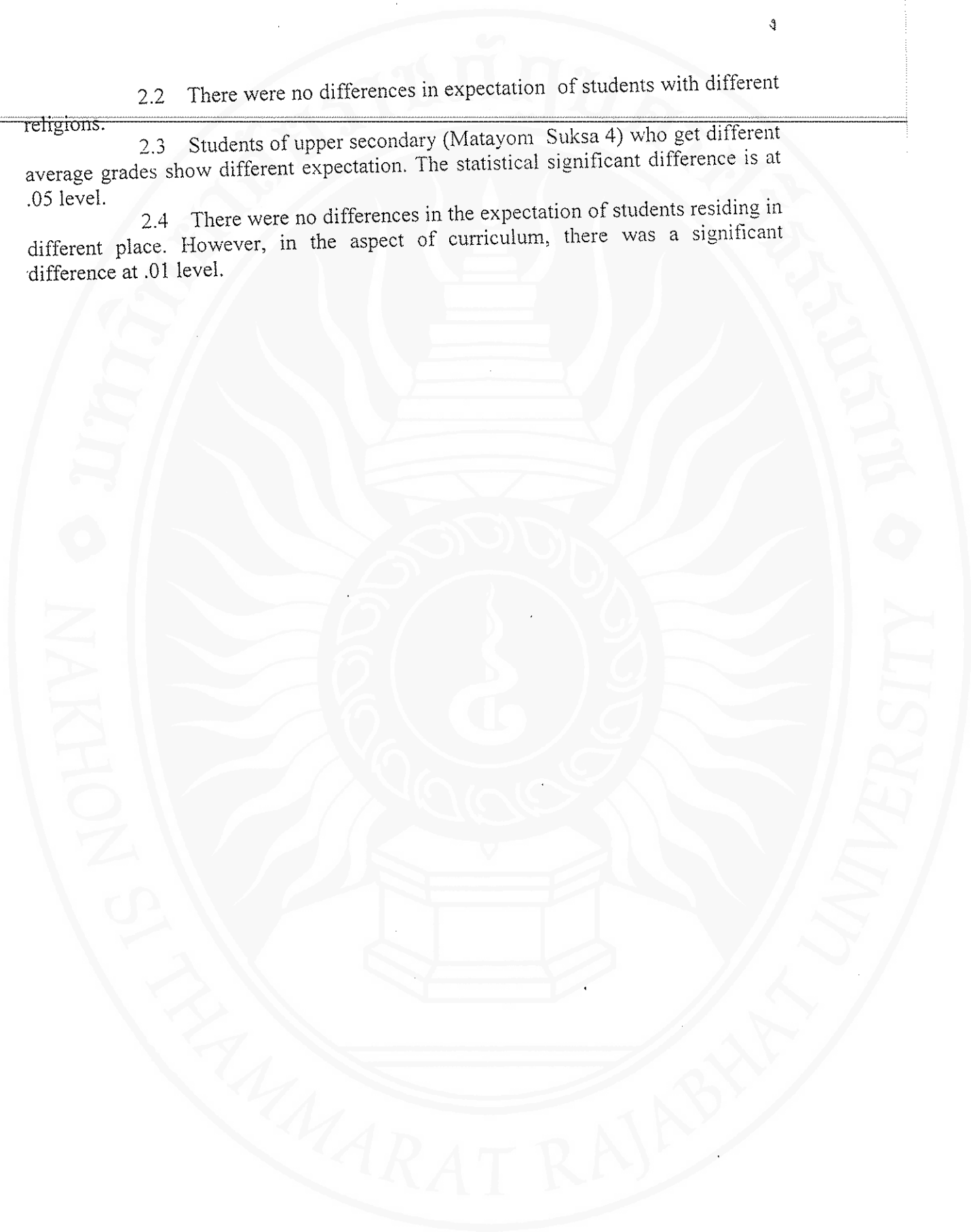
2. The comparison of the expectation of upper secondary students in the pilot schools and the network schools in the Department of General Education in Nakhon Si Thammarat revealed that :

2.1 Overall, there were no difference in expectation from students of different groups of schools. However, in the aspect of curriculum, there was a statistical significant difference at .05 level.

2.2 There were no differences in expectation of students with different religions.

2.3 Students of upper secondary (Matayom Suksa 4) who get different average grades show different expectation. The statistical significant difference is at .05 level.

2.4 There were no differences in the expectation of students residing in different place. However, in the aspect of curriculum, there was a significant difference at .01 level.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลงได้ดี ด้วยความกรุณาช่วยเหลือ แนะนำอย่างดียิ่งจากอาจารย์ที่ปรึกษา 3 ท่าน คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไมตรี จันทรา ประธานกรรมการที่ปรึกษา อาจารย์มณฑารัตน์ ชูพินิจ และอาจารย์มนัส สุขสวัสดิ์ คีศึกษานิเทศน์ระดับ 9 ที่ได้ให้คำปรึกษาแนะนำ และข้อคิดเห็นต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ในการวิจัย ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ มาโดยตลอด ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบคุณ ผู้เชี่ยวชาญที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ และตรวจสอบแก้ไขแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย

ขอขอบคุณ ผู้บริหาร ครู-อาจารย์ และขอขอบคุณนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยอย่างดียิ่ง ขอขอบคุณเพื่อนทุกคนที่ให้ความช่วยเหลือและให้กำลังใจตลอดมา

ขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์พระครูพิทักษ์นิมพเขต เจ้าคณะอำเภอสะเตตา พระอธิการสว่าง วิริยาโม เจ้าอาวาสวัดวังปริง พระครูสุวิวัฒนาภรณ์ เจ้าคณะตำบลท่าประดู่ ผู้ให้กำลังใจและกำลังใจทรัพย์มาโดยตลอด

ประโยชน์และคุณค่าของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอบูชาแด่ พระครูไพศาลสังฆกิจ ผู้เป็นพระอุปัชฌาย์ และขอขอบแด่ คุณพ่อเอี่ยม คุณแม่จำเนียร สังข์สม ผู้เป็นโยมบิดา และโยมมารดา ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่าน ที่มีส่วนช่วยให้งานวิจัยประสบความสำเร็จลงได้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ด้วย

พระปลัดประสิทธิ์ สังข์สม

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
สมมติฐานการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา.....	7
ความสำคัญของพระพุทธศาสนา.....	7
หลักสูตรสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา.....	9
เนื้อหาสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา.....	12
ลักษณะทางจิตวิทยาของเด็กวัยรุ่น.....	13
กระบวนการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา.....	16
วิธีสอนสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา.....	16
สื่อและกิจกรรมการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา...18	

พฤติกรรมกรรมการเรียนการสอนของครูผู้สอนสาระการเรียนรู้ พระพุทธศาสนา.....	24
การวัดผลและประเมินผลสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา.....	25
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนจริยธรรมศีลธรรมและ พระพุทธศาสนา.....	28
3 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	34
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	34
ขั้นตอนในการสร้างแบบสอบถาม.....	37
ลักษณะของเครื่องมือ.....	38
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	39
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	39
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	40
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	43
ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	44
ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ระดับความคาดหวังของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ตอนปลายที่มีต่อสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา.....	45
ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน.....	53
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	62
สรุปผลการวิจัย.....	64
อภิปรายผลการวิจัย.....	66
ข้อเสนอแนะ.....	73
บรรณานุกรม.....	75
ภาคผนวก.....	78
ภาคผนวก ก หนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย.....	78
ภาคผนวก ข เครื่องมือในการวิจัย.....	101
ประวัติผู้วิจัย.....	111

สารบัญตาราง

ตาราง

หน้า

- 1 รายชื่อโรงเรียนนำร่องและโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช.....35
- 2 จำนวนนักเรียนกลุ่มตัวอย่างของแต่ละโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง แบ่งตามขนาด
โรงเรียนข้อมูลแต่ละโรงเรียนตามสัดส่วน.....36
- 3 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามตัวแปรอิสระ.....45
- 4 แสดงค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคาดหวังของ
นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีต่อสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา
ด้านหลักสูตร ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านพฤติกรรมของครูผู้สอน
ด้านการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน พิจารณาโดยรวมและรายด้าน.....46
- 5 แสดงค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคาดหวังของ
นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีต่อสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา
พิจารณาเป็นรายข้อ ด้านหลักสูตรของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย.....46
- 6 แสดงค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคาดหวังของ
นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีต่อสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา
พิจารณาเป็นรายข้อ ด้านกิจกรรมการเรียนการสอนของนักเรียน
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย.....48
- 7 แสดงค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคาดหวังของ
นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีต่อสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา
พิจารณาเป็นรายข้อ ด้านพฤติกรรมของครูผู้สอน ของนักเรียน
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย.....50
- 8 แสดงค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคาดหวังของ
นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีต่อสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา
พิจารณาเป็นรายข้อ ด้านการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันของนักเรียน
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย.....51

9	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน ความคาดหวังต่อสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา ด้านหลักสูตร ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านพฤติกรรมของครูผู้สอน ด้านการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันกับกลุ่มโรงเรียนต่างกัน.....	54
10	ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย.....	55
11	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน ความคาดหวังต่อสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา ด้านหลักสูตร ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านพฤติกรรมของครูผู้สอน ด้านการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันกับกลุ่มนับถือศาสนาต่างกัน.....	56
12	ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย.....	57
13	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน ความคาดหวังต่อสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา ด้านหลักสูตร ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านพฤติกรรมของครูผู้สอน ด้านการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันกับเกรดเฉลี่ยชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ต่างกัน.....	58
14	ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย.....	59
15	ผลการเปรียบเทียบ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคาดหวังต่อ สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา ทั้งด้านหลักสูตร ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านพฤติกรรมของครูผู้สอนด้านการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันกับสถานที่ ตั้งบ้านเรือนต่างกัน.....	60